

A tegnap sem tűnik el

Farkas Ádám és Rákossy Anikó
közös kiállítása

DEÁK CSILLAG,
KÖLÜS LAJOS

Zsolnay Negyed – m21 Galéria, 2017. VII. 14. – IX. 15.

kiállítás

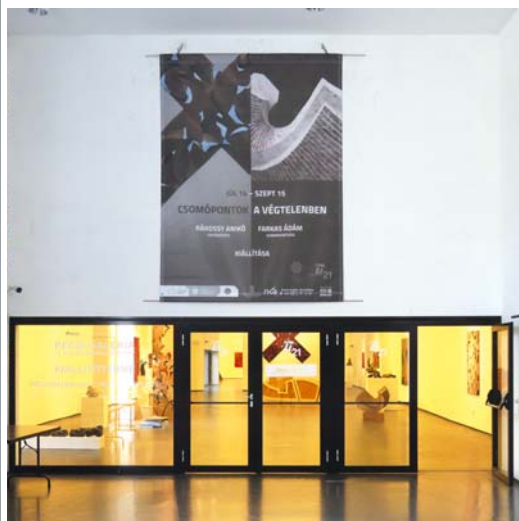
Csomópontok a végtelenben a címe a pécsi Zsolnay Negyedben látogatható kiállításnak. A végtelen nagyon nehéz elképzelnünk, miként az örökzöld kővirágokat is. Próbáljuk. Fölnézünk az égre, és bár semmi se szab határt tekintetünknek, akkor is keresünk valami fogódzót. Viszonyítási pontot, néha megnyugvást. A meghívón Rákossy Anikó *X* (2007) című műve látható. Az *X*-et elfordult keresztként is felfoghatjuk, utal a körforgásra, az ismeretlenre és a megismerhetetlenre. A kereszt találkozás, útkereszteződés és egyben útválasztás is, sőt teher. Krisztus keresztje. Meghajlik alatta az ember válla. A Rákossy Anikó–Farkas Ádám–művészpáros tagjai is átvesznek egymástól valamit, de nem terhet, hanem belső tüzet, belső lángot, hasonló motívumot. Kiegészítik, de nem másolják egymást. A 2009-es dunaszerdahelyi közös kiállításuk után ismét együtt szerepelnek.

Rákossy Anikó absztrakt képein zárkózottság és nyugalom uralja a teret. Az organikus, absztrakt minták mögött fölsejlik a kék égbolt, lebegünk.

Spontán erő és szépség sugárik a művekből. A lehunyt szemek mögött titokzatosság. Távolabbról nézve látni a ritmusokat, ahogy hullámszerűen, a tenger él és mozog. A lélek intim, belső pillanatait élhetjük át az ébredés határán. Még minden homályos és érzéki, tudatalatti. A múlt és a jelen kapaszkodik egymásba – És amikor magamba néztem, / Csupa csodára leltem (Sík Sándor: *A titok – IV. A sírásról és a nevetésről*).

Rákossy sorozata napló is, titkos napló, amelyet lapozhatunk, lássátok, ilyen vagyok. Sötétebb színek is megjelennek a festményeken. Üvegszilánkok torlódnak össze, mintha az egyik ujjunkat megvágánk. Vér serken ki. Úgy tűnik, évek teltek el, és semmi sem változott, a föld színe (terepszín, agyagszín, földbarna, homok- és kéregbarna) sem. Rákossy belső egének kékje nem változott, a földhöz való ragaszkodása is változatlan. Porfestéket kever – a már korábban említett földszíneket – fűrészpórral, a kötőanyag pedig plectol. Rákossy Anikó kővirágai monumentálisak, fényt kapnak, életre kelnek (*Kővirágok 1–2*, 2017). *Kibomlások* (2015) című, vegyes technikával készült képe a késő őszt juttathatja eszünkbe, amikor a levelek már színüket veszítik, és lehullt az első hó.

Farkas Ádám *Felszálló* (2002), *Felszálló II.* (2015) című fehér márványai mögött Rákossy Anikó *Madárliftjével* (2007) emelkedünk az égbe. Farkas Ádám művei nem az anyag méretével, nagyságával hatnak, hanem a szobor belső dinamikájával, a hiánnyal és a lehetetlen csavarintással, mozdulattal. Az erő fogságában vagyunk, mégis minden természetesnek hat. Emberi gesztusok, mozgások, ívelések, hullámok, csavarok válnak szoborrá, a belső szabadság hordozóivá. Az *Alul és felül* (2007) vörös márvány, kapcsolódik a földhöz, ezt Rákossy Anikó *Vörös örvény* (2017) című triptichonja ellenpontoszza. Farkas Ádám vasból és krómaccélból alkotott *Időgerince* (1999) akár katedrális vagy csillagvizsgáló kupolája is lehetne, nem fog rajta az idő vasfoga. Ez a gerinc törhetetlen. Miként az idő is az. Csűrjük-csavarjuk, mindhiába. A talapzati tükörfelület a végtelenséget hangsúlyozza, a tükrözés által a látható és láthatatlan dimenziók kapcsolódnak össze, szinte kedvünk lenne felmászni a szoborra.

Pécs, Zsolnay negyed, az m21 Galéria bejárata a kiállítás plakátjával

Farkas Ádám *Végtelen visszatérés II.* (1993) című műve adja meg a kiállítás alaphangját, a két művész alkotásaiban rendre tetten érhető motívumot, a visszatérést. Akaratlanul is egymás mellé helyezük a műveket, miként sodorják egymást, miként hullámsanak a bennük rejlő erők, feszültségek. Farkas Ádám számára a döntő hatást Brâncuși kevés eszközzel elért, nagyon mély, nagyon tiszta, nagyon emelkedett kifejező ereje jelentette. Möbius-hajója (2010) földbe

gyökerezik, becsukódó legyezőként csavarodik önmagába. Rákossy Anikó *Kőhullám* (2017) című diptichonja, az *Oszlop* (2017) és a *Kibomlások* (2015) című műve is szellemében rokon Farkas Ádám *Kibontott fekete, fehér és szürke oszlopaival* (2015). Rákossy Anikó *X*, (2007) és *Fehér kereszt* (1999) című művei Farkas Ádám *Entrópiá*ájával (*Fehér kereszt*, 1988) folytatnak párbeszédet.

Farkas Ádám *Fekvő I.* (1967) című aktja kitárulkozó, míg súlyos, nagytömbű *Nehéz Madonnája* (1968) mintha szülésre készülne, a rendíthetetlen nyugalmat és

Enteriőr elől **FARKAS ÁDÁM** *Eklipsz I.* (2012, vörösmárvány, 68×40×91 cm), középen **FARKAS ÁDÁM** *Napszöktetés* (2017, fenyő és égerfa, 120×60×415 cm), szemben **RÁKOSSY ANIKÓ** *X* (2007, vászon, porfesték, fűrészpor, plextol, 280×280 cm), balra **RÁKOSSY ANIKÓ** *Oszlop* (2017, falemez, porfesték, fűrészpor, plextol, 250×60×60 cm) című műveivel

Elöl **FARKAS ÁDÁM** *Fényfogó* (2009, bronz, festettnyárfa, 155×62×55 cm), balra a falon **RÁKOSSY ANIKÓ** *Arany négyzet* (2017, vászon, porfesték, fűrészpor, plextol, 100×70 cm) című művei

FARKAS ÁDÁM: *Kibontott oszlop*, 2015, festett diófa, 200×40×40 cm
 Jobbra: **FARKAS ÁDÁM:** *Kozmikus hajlat*, 2015, gránit, 40×30×100 cm

magabiztosságot, az óvást és a gyöngédséget, vagyis az eredetet, a kezdetet mutatja fel. A *Fekvő harmadik* (1970) változatában az alak torzóvá válik. *Festett faszobra* (1975) mintha M. C. Escher lehetetlen lépcsőit idézné fel, melyek nem tudni, hová vezetnek. Ez a szobor lehetne egy harmonika billentyűzete is, ahol hangot hordoznak a billentyűk, mélységet és magasságot. A *Polírozott négyzet* (1976) krómozott bronz a anyag változását, sokarcúságát, a durvaságtól a leheletnyi finomságig terjedő mivoltát, a sötétségtől az aranyló csillogásig tartó világot, a sebezhetőséget és a sérthetlenséget jeleníti meg. „Amikor faragok, hagyom, hogy beleszóljon a kő. Nagyon fontos a kő akaratát megérteni, és hagyni, hogy valamennyire irányítson. Nem szabad megerőszkolni a követ, mert akkor a végeredmény unalmas, sőt szálnalmas lesz” – fogalmaz a művész. A *Négyzetre bontás III.* (1979) krómozott bronzának domborulata is az összetartást, a belső tartást és nyugalmat idézi fel a nézőben. A *Föld születése I.* (1970) vörös márványa motívumában és színében is összhangban van Rákossy Anikó 2017-ben született alkotásaival.

A kiállítás nagy erénye, hogy kurátora, Bodonyi Emőke, a mindkét művészre jellemző harmóniát és annak megjelenését a művek csoportosításával bontja ki, teszi érzékelhetővé. Az *Y* (2007) három téglalapból áll. Rákossy Anikó az elágazást, a folytathatóságot és az elkülönülést, a megőrzést foglalja formába. Madarak szárnycsapását látjuk, amit a fehér formák idéznek fel bennünk, itt azonban, az *X* című művel ellentétben, megjelenik a piros szín is. Láttukra a kromoszómák különbözőségére való utalás is felmerülhet a nézőben. Farkas Ádám *Szívárványmérő készülék* (1982) című alkotása mintha a *Háborús szerkentyű II.*-ből (1982) alakult volna át, szelídült volna békés, szívárványmérő készülékké, fémíve glóriaként csillog. Rákossy Anikó is megidéz egy fenséges pillanatot *Sötét fények* (2017) című alkotásában. A cím

is paradoxon, mint a fekete lyuk, amely elnyeli a fényt. Farkas Ádám *Fekete tája* (1988) fekete-fehér rovátkáival, huzaljaival a végességet és a mulandóságot, a létezés, a föld sokarcúságát idézi meg. A *Négyzetek női tájban* (1976) ritmusában akár egy-egy női mell hullámzik, mozdul meg futás és járás közben, a négyzet csak finoman jelzett, nem szorítja keretek közé a domborulatokat. A *Kibontott fekete oszlop* (2015), a *Kozmikus hajlat* (2015) gránitja a hiányt foglalja egybe. A görög oszlopok eltűntek, helyüket a pusztulás veszi át. A *Tengeri kikötő* (1979) című szoborban ring a kis hajó, sajka, amely talán sohasem fog

partot érni. Ez a motívum évtizedekkel később újra visszatér *Kék hajó* című művében (2012, kék gránit). Csak a hajót látjuk, a tenger, a kikötő eltűnt. Már kikötött, szárazföldet ért?

A természet sokarcúságát mutatja fel a két művész, azt, hogy ember és természet organikus kapcsolata miként lesz mindennapos valóság és ünnep. Pontosság, tiszta kifejezőmód, a tömörítés, a jelekkel való kommunikálás jellemzi a két alkotó törekvéseit. A Mindenható rejtve van, és rejtve marad, de teremtő ereje átszüremlik a képeken és a plasztikákon.

elől **FARKAS ÁDÁM**: *Napszöktetés*, a falon **RÁKOSSY ANIKÓ**: *T-örvény*, 1994, vásznon, porfesték, fűrészpor, plextol, 180×210 cm

FARKAS ÁDÁM: *Időgerinc*, 2000, öntöttvas, acéllemez, 95×200×200 cm, a falon **RÁKOSSY ANIKÓ**: *Vörös örvény*, 2017, vásznon, porfesték, fűrészpor, plextol, 80×180 cm

